

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-102

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного
вивчення навчальної дисципліни

«Педагогічна супервізія»

для здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня
усіх спеціальностей НУВГП
заочної форми навчання

Рівне – 2018

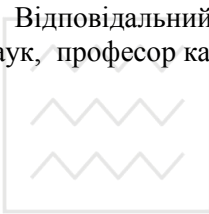

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна супервізія» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня усіх спеціальностей НУВГП заочної форми навчання/ Якубовська С.С.- Рівне: НУВГП, 2018. – 16 с.

Укладач: С.С. Якубовська, канд. педагогічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Олексін Ю.П., доктор педагогічних наук, професор кафедри суспільних дисциплін

Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Якубовська С.С., 2018

© НУВГП, 2018

ЗМІСТ

Передмова

1. Методичні поради для роботи над дисципліною
2. Програма навчальної дисципліни
3. Теми семінарських занять
4. Плани семінарських занять
5. Завдання для самостійної роботи
6. Питання до підсумкового контролю з дисципліни
7. Методичне забезпечення дисципліни
8. Рекомендована література
9. Інформаційні ресурси

Передмова

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування здатності мабутнього науково-педагогічного працівника до самостійної професійної дії, до розвитку своєї діяльності в нових унікальних умовах, результатом чого буде придбання необхідних компетенцій, нового досвіду і усвідомлення нових можливостей у педагогічній діяльності. Формування загальних і професійних компетенцій, особистісних якостей, прагнення до самодіяльності, самоактуалізації і творчої самореалізації в психолого-педагогічній діяльності.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- створення умов для формування професійної свідомості і мислення;
- розвиток вміння вступати в різні типи професійної комунікації з колегами, професійним співтовариством;
- формування та вдосконалення необхідних для самостійної професійної діяльності компетенцій, що дозволяють успішно здійснювати професійні дії, а також розвиток важливих професійних особистісних якостей (здатності до самоаналізу, рефлексії, ініціативності, толерантності, морально-етичних якостей і ін.);
- напрями реформування системи вищої освіти в Україні відповідно до вимог сучасного суспільства;
- психолого-педагогічну структуру та основні підходи до вивчення особистості викладача і студента ВНЗ;
- методiku проведення навчальних занять у ВНЗ.

уміти:

- володіти основними категоріями психолого-педагогічних знань і застосовувати їх при виконанні теоретичних і практичних завдань;
- ставити мету, планувати та вирішувати педагогічні завдання;
- інтерпретувати дані психолого-педагогічних досліджень і визначати напрями корекційної роботи з урахуванням індивідуально-психологічних властивостей особистості студента;
- організовувати освітній процес у вищому навчальному закладі.

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Педагогічна супервізія як галузь педагогічних знань

Тема 1. Педагогічна супервізія як наука. Сутність педагогічної супервізії. Історія, основні категорії. Принципи, методи педагогічної супервізії. Функції педагогічної супервізії: навчальна, тонізувальна, консультувальна, оцінювальна, адміністративна, менеджерська. Структура процесу педагогічної супервізії.

Тема 2. Педагогічна супервізія як метод навчання

Педагогічна супервізія як метод навчання: власне навчальна супервізія, навчальне консультування, підвищення кваліфікації. Учасники процесу педагогічної супервізії. Поняття «супервізор», «супервізований». Реальний зміст професійної діяльності та правила аналізу — і систематизації професійного досвіду як основа педагогічного супервізорства як методу.

Тема 3. Форми та види педагогічної супервізії

Форми педагогічної супервізії як особливості її змісту: неформальна консультація, бесіда, семінар-практикум, вебінар, демонстрація досвіду колег, тренінг, педагогічна майстерня, методична нарада. Види педагогічної супервізії: індивідуальна і групова. Основні методи індивідуальної супервізії. Основні методи групової супервізії.

Змістовий модуль 2. Супервізорство навчальної діяльності. Особистість супервізора

Тема 4. Супервізорство навчальної діяльності. Керівництво педагогічною практикою досвідченим педагогом-супервізором. Навчальна діяльність стажиста в період практик: включене спостереження зразків професійних дій супервізора та інших педагогів, участь в аналізі навчальних занять, планування навчальних занять, спільне їх проведення разом з педагогом-супервізором, перевірка самостійних і контрольних завдань студентів та інші види професійних дій.

Тема 5. Супервізія в період післядипломного стажування

Проблеми супервізії в період післядипломної стажування: проблеми саморозуміння і самосприйняття молодого фахівця; теоретичні знання і професійні дії, процес самостійного розвитку

теоретичних знань і практичних прийомів; взаємовідносини з іншими людьми; практичне освоєння змісту діяльності педагога в освітньому закладі та розвиток професійних умінь і навичок, необхідних для роботи в освітній установі.

Тема 6. Професійні вимоги до особистості супервізора

Супервізор як мотиватор професійного розвитку викладача вищої школи. Умови продуктивної та успішної взаємодії суб'єктів супервізорського процесу: професійна компетентність, володіння методикою і методологією навчання, здатність до натхнення і спонукування до активності, посилення емпатії. Причини недосконалості супервізора та шляхи їх усунення. Система особистісних цінностей педагогічної супервізії.

2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми
1.	Методика керівництва педагогічною практикою досвідченим педагогом-супервізором
2.	Саморозуміння та самосприйняття молодого фахівця
3.	Причини недосконалості супервізора та шляхи їх усунення

3. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Методика керівництва педагогічною практикою досвідченим педагогом-супервізором

Вид заняття: семінар-бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* поняття «педагогічна практика», її особливості та основні компоненти, вимоги до викладача-супервізора, викладача-керівника педагогічної практики у вищому навчальному закладі.

вміти розвивати якості, здібності, вміння, що відповідають вимогам до особистості викладача-супервізора та використовувати їх в навчальному процесі

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми

План

1. Особливості методики керівництва педагогічною практикою
2. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача-керівника педагогічною практикою
3. Готовність викладача до супервізорської діяльності під час педагогічної практики. Завдання супервізії в період педагогічних практик
4. Організація навчальної діяльності стажиста
5. **Узагальнення вивченого:** діагностика знань, виконання вправ

Література:

1. Научно-методическое сопровождение персонала школы: педагогическое консультирование и супервизия: Монография / М.Н.Певзнер, О.М.Зайченко, В.О.Букетов, С.Н.Горычева, А.В.Петров, А.Г.Ширин / Под ред. М.Н.Певзнера, О.М.Зайченко. – Великий Новгород: НовГУ им. Ярослава Мудрого; Институт образовательного маркетинга и кадровых ресурсов, 2002. – 316 с. ISBN 5-89896-180-1
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред.. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – ISBN 978-966-364-820-0.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Завдання для підготовки до семінарського заняття

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 2

Тема: Саморозуміння та самосприйняття молодого фахівця

Вид заняття: семінар-бесіда

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота

Мета: *знати* особливості саморозуміння та самосприйняття молодого фахівця

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання до теми

План

1. Уміння виявлення проблем в професії
2. Обмін думками як саморозуміння
3. Проведення аналізу своєї діяльності
4. Знаходження шляхів вирішення скрутних професійних завдань, рефлексія.

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ

Література:

1. Научно-методическое сопровождение персонала школы: педагогическое консультирование и супервизия: Монография / М.Н.Певзнер, О.М.Зайченко, В.О.Букетов, С.Н.Горычева, А.В.Петров, А.Г.Ширин / Под ред. М.Н.Певзнера, О.М.Зайченко. – Великий Новгород: НовГУ им. Ярослава Мудрого; Институт образовательного маркетинга и кадровых ресурсов, 2002. – 316 с. ISBN 5-89896-180-1
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник

2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.

4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008.

5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – ISBN 978-966-364-820-0.

6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Завдання для підготовки до семінарського заняття

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

Семінарське заняття № 3

Тема: Причини недосконалості супервізора та шляхи їх усунення

Вид заняття: семінар-практикум

Методи: бесіда, діагностика знань, самостійна робота, розв'язування задач

Мета: *знати* шляхи удосконалення і розвитку професійних умінь і навичок в процесі роботи в освітній установі

вміти застосовувати отримані знання в професійній діяльності

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення

План

1. Недостатня професійна підготовка, брак практичного досвіду як причина недосконалості супервізора
2. Невизначеність (неадекватність) професійних очікувань (щодо результатів роботи, критеріїв успішності), невизначеність (неадекватність) професійних ролей та меж (особливо надмірна ідентифікація з клієнтами) як причина недосконалості супервізора
3. Обмеженість ресурсів; недостатній рівень емоційної та соціальної підтримки з боку колег, керівників та підлеглих як

причина недосконалості супервізора

4. Брак заохочення, визнання успіхів; негативний вплив роботи на сімейне життя як причина недосконалості супервізора
5. Особистісні якості (наприклад, сором'язливість, невпевненість у собі, труднощі в управлінні іншими) та молодий вік як причина недосконалості супервізора

Узагальнення вивченого: діагностика знань, виконання вправ

Література:

1. Научно-методическое сопровождение персонала школы: педагогическое консультирование и супервизия: Монография / М.Н.Певзнер, О.М.Зайченко, В.О.Букетов, С.Н.Горычева, А.В.Петров, А.Г.Ширин / Под ред. М.Н.Певзнера, О.М.Зайченко. – Великий Новгород: НовГУ им. Ярослава Мудрого; Институт образовательного маркетинга и кадровых ресурсов, 2002. – 316 с. ISBN 5-89896-180-1
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – ISBN 978-966-364-820-0.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Завдання для підготовки до семінарського заняття

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи відповідно до плану семінарського заняття.

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1.	Принципи, методи педагогічної супервізії
2.	Основні методи групової супервізії
3.	Навчальна діяльність стажиста в період практик
4.	Проблеми супервізії в період післядипломної стажування
5.	Умови продуктивної та успішної взаємодії суб'єктів супервізорського процесу
Разом	

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в таблиці.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем

5. Питання до підсумкового контролю

1. Педагогічна супервізія як наука
 2. Сутність педагогічної супервізії
 3. Історія, основні категорії
 4. Принципи, методи педагогічної супервізії
 5. Функції педагогічної супервізії: навчальна, тонізувальна, консультувальна, оцінювальна, адміністративна, менеджерська
- Структура процесу педагогічної супервізії

6. Педагогічна супервізія як метод навчання: власне навчальна супервізія, навчальне консультування, підвищення кваліфікації Учасники процесу педагогічної супервізії
7. Поняття «супервізор», «супервізований». Реальний зміст професійної діяльності та правила аналізу і систематизації професійного досвіду як основа педагогічного супервізорства як методу
8. Форми педагогічної супервізії як особливості її змісту: неформальна консультація, бесіда, семінар-практикум, вебінар, демонстрація досвіду колег, тренінг, педагогічна майстерня, методична нарада Види педагогічної супервізії: індивідуальна і групова
9. Основні методи індивідуальної супервізії
10. Основні методи групової супервізії
11. Супервізорство навчальної діяльності
12. Керівництво педагогічною практикою досвідченим педагогом-супервізором
13. Навчальна діяльність стажиста в період практик: включене спостереження зразків професійних дій супервізора та інших педагогів, участь в аналізі навчальних занять, планування навчальних занять, спільне їх проведення разом з педагогом-супервізором, перевірка самостійних і контрольних завдань студентів та інші види професійних дій
14. Проблеми супервізії в період післядипломної стажування: проблеми саморозуміння і самоприйняття молодого фахівця; теоретичні знання і професійні дії, процес самостійного розвитку теоретичних знань і практичних прийомів; взаємовідносини з іншими людьми
15. Практичне освоєння змісту діяльності педагога в освітньому закладі та розвиток професійних умінь і навичок, необхідних для роботи в освітній установі
16. Професійні вимоги до особистості супервізора
17. Супервізор як мотиватор професійного розвитку викладача вищої школи
18. Умови продуктивної та успішної взаємодії суб'єктів супервізорського процесу: професійна компетентність, володіння методикою і методологією навчання, здатність до натхнення і спонукання до активності, посилення емпатії

19. Причини недосконалості супервізора та шляхи їх усунення
20. Система особистісних цінностей педагогічної супервізії

6. Рекомендована література

Базова

1. Научно-методическое сопровождение персонала школы: педагогическое консультирование и супервизия: Монография / М.Н.Певзнер, О.М.Зайченко, В.О.Букетов, С.Н.Горычева, А.В.Петров, А.Г.Ширин / Под ред. М.Н.Певзнера, О.М.Зайченко. – Великий Новгород: НовГУ им. Ярослава Мудрого; Институт образовательного маркетинга и кадровых ресурсов, 2002. – 316 с. ISBN 5-89896-180-1
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред.. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи. Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2008.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – ISBN 978-966-364-820-0.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Допоміжна

1. Житвай С.А. Супервізія як метод супроводу діяльності педагога / С.А. Житвай [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sibac.info/conf/pedagog/lxv/57034>
2. Практикум з соціальної роботи : Навчально-методичний посібник // Уклад. : О. М. Шевчук. – Умань : ФОП Жовтий, 2016. – 100 с.
3. Синіцина Г.П. Можливості супервізії в посиленні практичної підготовки / Г.П. Синіцина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=21663>

4. Туркова Д.М. Психологічні, педагогічні та організаційні умови запровадження європейських стандартів підготовки майбутніх практичних психологів у системі вищої освіти України / Д.М. Туркова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://problemps.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/58/2017/01/25>
5. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник / О.І. Власова. – Київ: Либідь, 2005.
6. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альма-матер).
7. Гончаров С.М. Основи педагогічної праці: Навч. посібник / С.М. Гончаров. – Рівне: РДТУ, 2001.
8. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994.
9. Закон України “Про вищу освіту” (2014р.)
10. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Випуск 1. – К.: УАЗТ, 2003. – 420 с.
11. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамушенко, І.Ф. Кривонос, О.Г. Мирошник. – Київ: Вища школа, 2004.
12. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. _ К.: Академвидав, 2005. – 448 с. (Альма-матер).
13. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с. (Альма-матер).
14. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
15. Якубовська С.С. Психологія і педагогіка. Навч. посібник / С.С. Якубовська. – Рівне: НУВГП, 2012. – 324 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Кабінет Міністрів України/ [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
2. Законодавство України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
3. Національна бібліотека ім.В.І.Вернадського / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

4. Обласна наукова бібліотека (м.Рівне, майдан Короленка, 6 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/>

5. Рівненська централізована бібліотечна система (м.Рівне, вул. Київська, 44)/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cbc.rv.ua/>

6. Наукова бібліотека НУВГП (м.Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії)

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Підписано до друку _____ 20 ____ р.
Формат 60X84 1/16 Обсяг _____ ум. др. арк.
Замовлення: № _____ Тираж _____ прим.
Рівне, НУВГП, Соборна, 11